

Foto: Simon Bergman

Vi kan inte skära i vården

Riksdagsledamot Johan Kvarnström (SDP) anser att social- och hälsovårdssektorns pågående kris borde vara ett avgörande bevis för att sektorn inte kan klara sig med mindre finansiering i förhållande till behovet. Regeringen borde därför enligt honom backa från planerna på en åtstramad finansieringsmodell.

– Redan med nuvarande modell ses servicenätet över i många välfärdsområden och det är problematiskt. Lösningar kan finnas, men på sikt blir det omöjligt att hitta hållbara lösningar om regeringen Orpos besparingar på cirka 1,5 miljarder euro ska förverkligas, säger Kvarnström.

– Det är ofattbart att regeringspartiernas representanter framställer sig som försvarare av vårdsektorn och närservicen, men samtidigt drar de undan mattan för varje långsiktigt hållbar lösning genom att dra åt svängremmen på en sektor som redan tampas med njuget i resurserna, säger Kvarnström.

Ett annat stort problem inom vårdsektorn gäller personalbrist. Kvarnström anser att det i sammanhanget är katastrofalt att regeringen vill förbjuda den typ av avtal som vårdarna lyckats förhandla fram för att ta sig upp ur lönegropen.

– Högerpolitiker talar varmt om vårdpersonalen, men handlingarna talar ett annat språk då de vill förbjuda möjligheten till den löneutveckling som vårdarna förtjänar. Helheten försvåras också av att all invandring skärps i tider då vi behöver fler människor i arbetsför ålder i Finland, säger Kvarnström.

Ett ytterligare problem gäller de planerade höjningarna av vårdavgifterna i specialistvården. Enligt Pensionsskyddscentralens undersökning föranledde vårdutgifter problem för en femtedel av de äldre år 2021.

– Om regeringen både höjer vårdavgifter och momsen på läkemedel samtidigt som indexfrysningar gäller bland annat pensionärs bostadsbidrag blir situationen ohållbar för allt fler äldre, säger Kvarnström.

Han välkomnar ändå flera av principerna i regeringsprogrammet, som vård i rätt tid och temporära satsningar på att åtgärda vårdköerna. Däremot är han inte övertygad om att försäljning av statlig egendom för att finansiera FPA-ersättningar till privat vård är det effektivaste medlet.

Nordens pensionärsorganisationer biter ifrån

I de nordiska länderna har vi länge varit stolta över vårt välfärdsystem och vår förmåga att tillhandahålla en högkvalitativ och tillgänglig hälso- och sjukvård till våra invånare.

Vår välfärdsmodell där vård ges efter behov, har länge lyfts upp som en förebild för resten av världen. Få andra länder har ett lika bra och välutvecklat ekonomiskt skyddsnet, styrda av värderingar om allas lika värde och lika möjligheter.

Den nordiska välfärdsmodellen har lyckats väl med att jämna ut de ekonomiska ojämlikheterna bland invånarna. Men tandvården har inte riktigt hängt med. Drabbas du av sjukdom i munnen måste du betala en större del själv, på ett annat sätt än för sjukdomar i resten av kroppen.

Alla ska ha råd att ha bra tänder, inte bara de som kan betala dyra behandlingar.

Idag har tandhälsan blivit en klassmarkör. Priserna är för högra, särskilt kännbart är det för utsatta grupper med en sämre ekonomi. Inte sällan tillhör många äldre den gruppen, och de som har det sämst

ställt är ofta äldre kvinnor som lever ensamma.

Våra organisationer har exempel på många medlemmar som avstår tandvård av ekonomiska skäl. Vi hör berättelser om skammen över att ha dåliga tänder och att man avstår från att delta i sociala aktiviteter för att tandgluggarna man inte har råd att åtgärda syns. En del är rädda att andra ska märka att de luktar illa i munnen, när kroniska infektioner ger upphov till dålig lukt. För ytterligare andra är det ett problem att äta mat när tänderna gör ont. Sammantaget ökar alltså risken för socialt utanförskap och en sämre hälsa generellt när man tvingas prioritera ner munhälsan.

Forskning visar dessutom att det finns ett samband mellan munhälsans status och andra medicinska problem. Det finns flera och tydliga studier avseende tandlossning och systemiska sjukdomar såsom diabetes och hjärt-kärlsjukdom. Den exakta orsaken är inte helt klarlagd, men det är tydligt att en bra tandvård under hela livet är betydelsefullt för den allmänna hälsan och livskvaliteten hos äldre.

Att göra tandvården billigare för individen är en långsiktig investering snarare än en kostnad för samhället.

Genom att förebygga allvarliga hälsoproblem genom tidig och regelbunden tandvård kan samhället spara stora summor pengar på lång sikt. För att inte tala om vinsterna i livskvalitet för individen.

Nordiska Samarbetskommitténs (NSK) åtta pensionärsorganisationer kräver kraftfulla politiska åtgärder för att munnen och tänderna också ska betraktas som en del av kroppen och ingå i sjukvården. Det är hög tid att ta steget mot ett högkostnadsskydd för tandvård för att främja folkhälsan och stärka jämlikheten och jämställdheten i Nordens alla länder. Detta kan i sin tur minska hälsoklyftorna.

De nordiska länderna ligger i topp i internationella undersökningar om öppenhet, tillit och lycka. Men är det något vi har lärt oss så är det att det inte går att slå sig till ro, vi behöver ständigt förbättra vår modell för att möta samtida utmaningar. Nya reformer är en förutsättning för att bevara vår nordiska välfärdsmodell.

Marianne Laxén,
medlem i styrelsen för NSK

Handlingsplan för att minska ensamhet

Som en del av ett brett nationellt partnerskap har **Äldre Sagen** - och **Röda Korset** spelat en ledande roll i utvecklingen av en nationell strategi och handlingsplan för att minska ensamhet i Danmark.

Med stöd av den danska regeringen samlar det nationella partnerskapet mot ensamhet 115 intressenter från kommuner, regioner, företag, organisationer, civilsamhället och andra för att föreslå Danmarks första strategi och handlingsplan mot ensamhet, som publicerades i maj 2023.

En oroande trend

Ensamhet är ett allvarligt samhällsproblem i många EU-länder. I Danmark har antalet personer som känner sig ensamma ökat stadigt under de senaste tio åren. I den senaste undersökningen som genomfördes 2021 upplevde mer än var åttonde dansk över 16 år ensamhet. Det motsvarar nästan 600 000 personer. Ökningen är särskilt markant bland unga, där var femte ung person mellan 16 och 24 år upplever ensamhet.

Vem upplever ensamhet? Även om alla kan uppleva ensamhet löper människor i vissa livssituationer eller inom vissa befolkningsgrupper en betydligt högre risk att uppleva ensamhet än andra. Siffror visar att människor som bor ensamma, befinner sig i en socialt missgynnad livssituation eller människor som antingen själva

lever med en sjukdom eller ett funktionshinder eller är närstående till någon som gör det löper särskilt hög risk. Att tillhöra en minoritetsgrupp kan också spela en roll.

Den ökande ensamheten är ett allvarligt och komplext samhällsproblem som vi måste ta itu med genom gemensamma sektorsövergripande åtgärder, vilket förklaras i den danska nationella strategin.

Konvergerande insatser på nationell nivå

Medlemmarna i det nationella partnerskapet mot ensamhet har alla bidragit till innehållet i strategin och handlingsplanen genom flera omgångar av samråd och workshops. Huvudsyftet med partnerskapet är att utveckla en gemensam strategi och handlingsplan som integrerar det arbete som för närvarande utförs av de olika parterna för att minska ensamhet och nå målet att halvera förekomsten av ensamhet till 2040. Strategin fokuserar på att stödja dessa aktörer att fortsätta sitt arbete genom kunskapsutbyte och tvärsamarbete.

Både strategin och handlingsplanen är nära sammankopplade: strategin anger riktningen för vad vi ska fokusera på, medan handlingsplanen ger ett antal konkreta förslag på vad vi behöver göra och vilka initiativ vi behöver genomföra för att minska ensamheten.

AGE Nyhetsbrev 7/2023

PCF'S SVENSKA DISTRIKT

ORDFÖRANDE

Stig Kumlin, 040 050 0584,
stig.kumlin@pp.inet.fi

VICEORDFÖRANDE

Torsten Spring, 040 777 4318,
torstenspring@hotmail.com

SEKRETERARE

Alf-Erik Helsing, 040 592 8595,
alf-erik.helsing@anvianet.fi

PCF'S STYRELSE

Rauno Kousa

PCF'S FULLMÄKTIGE

Torsten Spring

REDAKTIONSRÅD FÖR SVENSKA SIDAN I ELÄKKEENSAAJA

Marianne Laxén (ansvarig),
mannelx@hotmail.com
Henrik Helenius och
Alf-Erik Helsing

HEMSIDA

svenskadistrikt.elakkeensaajat.fi

ANSVARIG FÖR HEMSIDAN

Erik Ekman, erik.ekman@brev.fi

NSK STYRELSE 2023–2024:

Faglige Seniorer (DK): Palle Smed och Mette Kindberg
Eläkeläiset ry (Pensionärerna rf) (FI): Tuula Telin och Jan Koskimies.

Pensjonistförbundet (NO): Jan Davidsen och Arne Halaas.
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry (Pensionstagarnas Centralförbund rf) (FI): Eero Kivinen och Marianne Laxén.
Landsfelag Pensjonista (FO): Beate Samuelsson och Gunnelyg Durhuus.

Pensionärernas Riksförbund (SE): Åsa Lindestam och Johanna Hällén.
Landssamband Eldri Borgare (IS): Helgi Petursson och Drifa Sigfrusdottir.

SKPF Pensionärerna (SE): Lizza di Paolo Sandberg och Karin Liljestrand

Åsa Lindestam valdes till ordförande för NSK. NSK är medlem i den europeiska samarbetsorganisationen AGE Platform Europe och Åsa Lindestam valdes till ledamot i organisationens Council med Mette Kindberg som ersättare. Till ny samordnare för NSK valdes Carina Benjaminsson (PRO).

NSK nyhetsbrev 2/2023

